

אור מופלא

רעות בגנים לאור תורת מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב ותלמידיו הק' זיע"א

שנה ג' גליץ ק"ח | פרשת ויצא תשפ"ג

נראה אור

אמרות קודש ופנינים
יקרים על פרשת השבוע

ויצא יעקב מבאר שבע וילך הרנה (כה, י)
עוברי ה' נדמה להם שחוקים ממנו יתברך

נראה הרמז כי הצדיקים העובדים ה'. באמת הם מלאים חרטה ושפלות רוח ואדרבה נדמה להם תמיד כאלו מתרחקים תמיד מקדושה ולכן מתחזקים לעבוד ה'. משא"כ הרשעים ואנשי שקר לא די שסרים מאחרי ה'. אף גם כ"א דרכו ישר בעיניו ומתהלל בלבו כי הוא ישר ונאמן ועובד ה'. וז"ש ויצא יעקב מבאר שבע מי שהוא כיעקב צדיק וחסיד ובבחינת עקב נדמה לו כאלו הוא יוצא ומתרחק מבאר שבע הוא הקדושה העליונה אבל וילך כלומר מי שהוא מלא גיאות כי הולך הוא חרנה הוא מביא חלילה חרון אף. וזהו שאמה"כ 'לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך', ופירש שם הארז"ל 'בשנותו את טעמו וריחו לפני אבינו שבשמים', עיי"ש. פירוש כשהאדם נעשה בעל תשובה ומשנה טעמו וריחו לפני אבינו שבשמים אז 'ויגרשהו וילך', פירוש הסימן הראשון מעובד ה' שהוא מגרש בחינת וילך. כי הולך הוא, ואדרבה הוא נכנע בעיניו ונדמה בנפשו כי רחוק הוא עד ירחמו ה' יתברך ויקרבו. (עבודת ישראל)

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם (כט, א)
כח התפילה וזכין לפרנסה

ופירש"י נשא לבו את רגליו כנודע גופא בתר רישא לומר נשא ראשו את רגליו כנודע גופא בתר רישא גרידא. אלא י"ל 'לבו' היינו תפילה, כנודע עבודה שבלב זו תפילה, ורגליו היינו ממון ועושר כנודע ואת היקום אשר ברגליהם (דברים יא, ו) זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. זה"פ וישא יעקב רגליו היינו הבשורת ממון ועושר שהיה לשני מחנות הוא שהעמידו אותו על רגליו ונעשה קל ללכת, וזכה לזה ע"י עבודה שבלב זו תפילה, כי כשנטל אליפו את ממונו היה עני אביון, כמו שאמר במקלי עברתי, רק אחר ויפגע במקום היינו תפילה, וזכה לבשורה זו. זהו שפירש רש"י נשא לבו את רגליו, פירוש נשא לבו היינו עבודה שבלב זו תפילה, הוא ש'נשא את רגליו' כאמור.

והנה מעשה אבות סימן לבנים, כן הוא לדורות לעבודה שבלב זו תפילה וזכה לעושר, כמארז"ל אין עשירות מהאומנות אלא יבקש ממי שהעושר שלו, והיינו תפילה כמובן. וזהו שסמין ליה וילך ארצה בני קדם, היינו להעמיד אומה ישראלית הנקראים 'בני קדם', כמוש"נ זכור עדתך

קנית קדם. והמשך הכתוב וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, היינו שפעל זאת לדורות שיהיה לבו נשא את רגליו כנ"ל. (דברי ישראל, י"ד י"ג כסלו)

והיה ככל יחס הצאן המקשרות (ל, מא)

ע"י התקשרות לצדיקי אמת באים לחמימות הלב להבחי"ת על ידי התקשרות לצדיקי אמת באים עי"ז לחמימות הלב להבורא יתברך. (הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א)

עבודת האכילה בחיוב הצדיקים

בנענין המאכלים שהיה אוכל יעא"ע"ה בבית לבן זמן רב כזה יראה שהיה ע"י רוח"ק שהיה רואה ומסתכל בכל מאכל ומאכל ברוח קודשו אם הוא כשר בלי חשש. והיה יכול לסמוך ע"ז לענין או"ה כמו ששמעתי מפ"ק אא"ז מו"ר זצ"ל על הרבי מלובלין ז"ל שהיה מתנהג כן שבכל דבר מאכל הציץ בו ברוח קדשו מאיזהו מקום נובע אם הוא בכשרות בכל צד. ופעם אחת אירע בשב"ק שהיו נותנים לו יין לקידוש והציץ בו כדרכו ואמר כשר לקידוש והניחו ואמר עוד הפעם כשר והניחו עוד כמ"פ ולא רצה לקדש עליו. עד שאח"כ נתוודע שהיה מי דבש. ואמר שבאמת היה כשר אך לא היה לו הבהירות והזהירות מכשרות משום שאין במינו איסור. ויין כיון שיש במינו יין נסך, היין הכשר מזהיר וניכר היטב, כמו"כ ביעא"ע"ה בודאי היה מתנהג כן. (שפת צדיק, י"ד י"ג כסלו)

וישמע יעקב את דברי בני לָבָן וגו' לקח יעקב את כל אשר לאבינו וגו' וידא יעקב את פני לָבָן (לא, ב-ב)
כ"א צדיק שיהיה לו רב ומורה דרך

ונקדים לפרש את מאחז"ל איזו חכם הלומד מכל אדם שנאמר 'מכל מלמדי השכלת' כי עדותיך שיחה לי'. המאמר הזה תמוה בעיני כל מעיין. אך נראה, דכ"א צריך שיהיה לו רב שילמוד ממנו בין תורה ובין עבודה

חיזוק נפלא לאיש ישראל

ואף גם זאת כהיותם בארץ וגו' ולא געלתים כלל (ויקרא כ, מד). וא"י בזה"ק 'לכלתם' חסר כתיב, בגין כלה דיליה. הנה שמעתי בשם המגיד הגדול וללה"ה, ארץ שבעה עממין מרמז על שבעה מדות הרעות, והנה זה הכלל, שאין לאדם להתיאש את עצמו מפעולת התשובה אפילו ח"ו כשיפול לכל ז' מדות הרעות בנוקבא דתהומא רבא, כי זה הוא מפתוי היצר להכניס בלב האדם יאוש גמור ולהחליט בדעתו שאין ח"ו עזר ותרופה למכתו, אבל האמת הוא כשאדם יודע מזה שהוא בנוקבא דתהומא רבא היינו ב' מדות הרעות ומחמת זה יש לו לב נשבר ונדכה, ומחמת זה מתחזק את עצמו בלימוד התורה, אז בודאי אור התורה ושכירת לבו ימשך אותו מתהומא רבא ויעלה אותו למקורו ושרשו למעלה מעלה. **וזה** מרמז לנו התוה"ק, ואף גם זאת וגו' בארץ וגו', היינו אפילו ח"ו כשאדם נפל לארץ ז' עממין שהם ז' מדות הרעות, אעפ"כ לא מאסתים וגו' לכלתם, היינו שלא יהיה להם תקומה ח"ו, מפני מה, בגין כלה דיליה, תיבת כליה נט' כפיפת ליימוד ה'תורה, שעיי"ז יכול למשוך אותו מנוקבא דתהומא רבא ויעלה אותו למקורו אכ"ר. (בת עין, י"ד י"ג כסלו)

הבין הוא שכבר לקח את כל הקדושה. ואעפ"כ לא היה מאמין בעצמו, וכיון שראה 'פני לבן' והנה איננו עומת כחמול' שבעוד שהיה בו הקדושה ניכרת בפניו כידוע, והבן.

(קול שמחה)

אור חדש

אמרות קודש
מרועי החסידות בדורינו

אמרות קודש

מכ"ק אדמו"ר מטעמעשוואר אלעד שריט"א

ויצא יעקב מבאר שבע (כה, י) במדרש, ר' שמואל בר נחמן פתח, 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' וכו', 'מאין יבוא עזרי', אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה, מה כתיב ביה 'ויקח העבד עשרה גמלים' וגו', ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד וכו', ריב"ל אמר שילח עמו, אלא שעמד עשו ונטלה ממנו, חזר ואמר, מה אנא מובד סברי מן בריי, ח"ו, לית אנא מובד סברי מן בריי, אלא עזרי מעם ה' וכו', 'אל יתן למוט רגליך אל ינום שומרך, הנה לא ינום ולא ישן' וגו', ה' ישמך מכל רע, מעשו ומלבן, 'ישמר את נפשך' ממלאך המוות, ה' ישמר צאתך ובואך, ויצא יעקב. יעא"ע"ה יסד בזה יסוד גדול, שהרי חששתו במושכל ראשון היתה נכונה, שבשעה שאע"ה שלח את אליעזר להביא לו אשה ליצחק שלח אתו את כל טוב אוזניו בידו, וא"כ בודאי שמצא שידוך, אך יעקב שריקים מגיע אל לבן, לכאורה לא יוכל למצוא זוג כלל ועיקר. אך כאן הניח בידו, שאע"פ שאין הוא יודע מנין לו לגשת לשידוך, ואין יסוד לפורטה אפילו שווה פרוטה, עדין ח"ו דאנא מובד סברי מן בריי, ואף במצב כזה עזרי מעם ה', והוא הרי כל יכול ובטוח אני בו שאף בכגון דא יזמן לי זיווג הגון, וא"כ מה לי ולדאגה כלשהו. והבני יששכר מביא שלכן אמר יעקב דייקא 'מאין יבא עזרי', שהכוונה לאשה שנקרא עזר כמאמה"כ 'עזר כנגדו, וא"כ מאין יבא עזרי ע"פ דרך הטבע, ובהו חיזוק א"ע שעזרי מעם ה'. ומכח הבטחון עמד לו ה' לעזר, ואף בהיותו ערום מכל, וזה למצוא את בת זיווגו לנכון. ומוסיף ע"ז שהרואה יראה כי מאחר הפסוק 'מאין יבא עזרי' עד סוף הפרק יש ז' פסוקי אמונה ובטחון ונחמה, וע"כ אמה"כ ויצא יעקב מבית אביו לבקש לו זיווג, ובאיה כח יצא אף שלא היה בידו דבר, מבאר שבע, שנתבאר לו מאלו הפסוקים שהשי"ת כל יכול הוא, התחזק באמונה ובטחון בהשי"ת ובכח זה יצא.

ועפ"ד המדרש מובן זה היטב, שכאשר יודע שעזרי מעם ה' הוא סמוך ובטוח עליו, בזה נושע ככל הנצרך לו. ודבר זה אינו רק בענין השידוכים, אלא בכל דבר אף שאינו רואה שום מוצא עפ"ד הטבע, עצתו אמונה, וכדברי החת"ס בפ"י הפסוקים הנ"ל, שכשאדם עומד וצועק לשמים מתוך צרתו ומועקותיו וקשייו, 'מאין יבא עזרי' שאין נראה לו כי בדרך הטבע שייך כל עיקר איהו ישועה בשבילו, עכ"ז אומר לו דהמע"ה עמוד התחזק שעזרי מעם ה' שהוא וודאי יכול לעזורך, שהרי הוא 'עושה שמים וארץ', שהשי"ת בכוחו הגדול ממצב של תוהו ברא עולם שלם, א"כ וכי לצרתיך אין יכול להושיע, וא"כ אף אם צרתך גדולה באמת כ"כ עד שבדרך הטבע אין שום תקוה, מ"מ השי"ת שברא שמים וארץ בכוחו להושיעך מעל לדרך הטבע. אך בודאי שזהו בתנאי שיהיה כיעא"ע"ה שאמר לית אנא מובד סברי מן בריי, אלא בטח בה' והוא בכוחו הגדול יעזורך. (נעוך ע"י מערכת אור האמונה טעמעשוואר, אלעד יצ"ו)

ההקדמה מסל אויטא זיע"א ט' כסלו ת"ד

עשר אעשרנו לך (כח, כב)

דרשו חז"ל מכאן המבזבז אל יבזבו יותר מחומש (כתובות נ, א). אברך אחד מחסידי הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א היה מפור ממון רב לצדקה, התלונן עליו חותנו לפני הרה"ק שהוא תורם לצדקה יותר מיכולתו. שאל הרה"ק את האברך: הרי אמרו חכמינו ז"ל המבזבז אל יבזבו יותר מחומש. השיבו: איך וועל זאגען רבי. מי שהוא מבזבז רק בשביל לקיים מצוות צדקה עליו אמרו חכמים שדי לו בחומש, מה שאין כן מי שחפץ על ידי הצדקה לפדות את נפשו, כמו שכתוב וחסאך בצדקה פרוק (דניאל ה, כד) מה שיעור יש לו, הלא כתוב 'וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו' (איוב ב, ד) אמר הרה"ק עליו: א שכל פון א יונגער מאן. (כתבי קודש)

ויאמר לו לכן אך עצמי ובשרי אתה (כט, יד)

סיפר כ"ק אמנו"ר (רבי יעקב דוד מראזומסק) זצ"ל: פ"א עמדתי לפני הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלע זיע"א וראיתי איך שבא לפניו איש א' ומסר לו פתקא שיתפלל בעדו. שאלו הרה"ק מביאלע על פדיון, והשיב האיש שאין לו כסף. אמר הרבי: אך עצמי ובשרי אתה, ולקח הפתקא וקראה.

גדלה אז בעיני הפליאה, כי לא הבנתי תוכן הענין. אך אחרי איזה זמן ראיתי בספר 'אגרא דפרקא', שאם בר ישראל מבקש רחמים על חברו, נעשה קטרוג בשמים על המתפלל באמור אליו, וכי אתה קרוב אלי יותר מחברך, הלא הוא בעצמו יכול להתפלל, וקרוב ה' לכל קוראיו כתיב (תהלים קמא, יח). אמנם אם בעל הצרה נותן מעות לחברו שיבקש בעדו, אין עתה שום קטרוג, כי יוכל לאמור שבעבור המעות מתפלל בעדו. אמנם כל זה שייך רק אם אין המתפלל קרוב לבעל הצרה, אבל אם הוא קרוב אליו, אזי יוכל לומר כי מתפלל עליו מפאת כי נכמרו רחמיו על קרובו. ומעתה יובנו דברי קדשו של הרה"ק שאמר לו 'אך עצמי ובשרי אתה'. (אוצרות החן)

מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אודי (לא, לו)

הגה"ק מהר"י מבעלזא זיע"א, כשהיה בלבוב באסיפה הראשונה בשנת תר"מ לעמוד בפרץ נגד 'שומר ישראל', שאמרו להרוס היהדות, באו אליו אנשים אחדים מהחבורה הזאת והציעו לפניו כי רק טובת ישראל היא דורשים ורוצים להנהיג תקנות טובות בהנהגת הקהל וכדומה.

אמר להם הרה"ק מצינו בתורה דלבן אמר ליעקב למה נחבאת לברוח וגו' ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה, ויעקב אמר לו 'מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי, ולכאורה קשה הרי לבן אמר לו דברי אהבה וחובה, ויעקב משיב לו דברי קנטורין.

אמנם נודע כי טבע הרע לשנוא את הטוב ולהאוב את הרע, וכאמרו ז"ל לא לחנם הלך זרזיר כו' (בבא קמא צב, ב) ויעקב בחירי שבאבות ומקור להקדושה ידע בנפשו כי לבן דבר אליו בשפתים דולקות אהבה שחפץ לשלחהו בשמחה ושירים וכדומה, ולכן שאל יעקב כמתמה מה פשעתי וחטאתי כי אתה דולק אחרי כל כך ברשפי אש אהבה עזה, כי נראה מזה שחלילה נתלכלתי בחטא ח"ו ולכן אהבתני.

גם אני תמה עליכם הרי זה כמה פניתם עורף להיהדות ושונאים אתם לנו, מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובתינו. (אוצר שיחות צדיקים)

בהרשיון את חותם השר והנה הוא מניסטער גדול, אשר הכל תחת ידו, ושמוחו כולם מאד מפלאות ה' אשר ראו עיניהם ורבינו נסע לדרכו והקים את בית הדפוס.

זכותו יגן ערינו ועל כר ישראל

(מקורות: אור הגנוז, אמרי פנחס, בית צדיקים יעמוד, חן אהרן, כרם בית ישראל, סיפורים נוראים)

אורו של רבינו הרה"ק רבי משה מסלאוויטא זיע"א הפציע לבאבו הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זיע"א. רבינו נשא את הרבנית מרת רחל ע"ה בת רבי יצחק דומ"ץ בפולנא זצ"ל [אבי הרה"ק בעל התשואות חן מליץ זיע"א]. רבינו כיהן ברבנות סלאוויטא, ויסד שם בית דפוס המפורסם, ובשנת תקצ"א נלכד בעלילת דם בגינו שלאחריה שוחרר. ויאסף אל עמיו ביום ט' לחודש כסלו שנת ת"ר ומנו"כ בסלאוויטא.

פעם אחת דיבר רבינו עם איש אחד, ושוחחו על גדול הפלאץ אנה ואנה. ובתהלכותם פגע לנגדם שר גדול אחד, ואמר האיש, הלא כל העולם אומרים עליו שהוא צדיק וגדול, השיב לו רבינו בענוותנותו, מי הוא העולם, עשרת אלפים שוטים כמוך, אני ותשעה ישראלים אנו העולם.

הוא היה אומר

ראיתי בני עליה והם מועטין. עיקר הרבותא להיות עניו ושפל רוח הוא דוקא באיש שהוא ברום המעלות ובכ"ז הוא משפיל א"ע ואין נחשב בעיני עצמו לכולם עי"ז שהוא מתבונן את עצמו נגד ערך גדולת הבו"ה, וזהו 'ראיתי בני עליה והמה מועטין', היינו אך שהם בני עליה שהוא כינוי על רוממות המעלה בכ"ז הם ממועטים א"ע ואינם נחשבים בעיני עצמם לכולם, אבל מי שהוא באמת ריק מכל, אין כל כך רבותא בשפלותו.

והשר הלך לדרכו והם נשארו על הפלאץ משתוממים. ואמר המלמד: איך אלך למחר להשר ואני איני יכול לדבר בלשון רוסיא אף דיבור אחד? ואמר לו ר' מאיר: לא תדאג כלל, כי לפי ראות עיני הוא שר גדול, בודאי יודע הוא לדבר בלשון אשכנז, וכן היה למחר בשעה עשירית, בא המלמד בבית השר ותיכף נפל השר על פניו וקיבלו ברב כבוד ואמר לו: אתה ידידי ורעי החייתני והבאת אותי לכל הכבוד הזה! והמלמד עמד משתומם מהמראה הנורא הזה. אמר לו השר: ידידי, למה נתפלל מהזה? אני אספר לך הענין וגם אתה זכור תזכור ידידי, הנה אני יהודי מתושבי שקלאוו וכן היה שמי ושם אבי ומשפחתי. ואמר לו המלמד: כן הוא, ואמר לו השר: אם נזכרת ממני זכור תזכור איך החייתני. וכן היה המעשה: אני נתפסתי פעם בקלקלתי והכו אותי הקהל בשוטים עד שדמי היה שותת לארץ ואח"כ העמידו אותי בקינע אצל ביהמ"ד הגדול ונעלו אותי במנעול וכל העיר שהלכו להתפלל רקקו בפניו וקיללו אותי עד מרוב הבזיונות הייתי קרוב למוות מחיים ואתה ברחמך, נתעוררת ברחמיים עלי ושברת הקנעול והוצאתני לחיים. ואח"כ מגודל הבזיון, ברחתי לנפשי עד שבאתי לעיר מלוכה פעטערבורג והימרתני את דתי ונתגדלתי ונתרוממתי עד שכעת אני מיניסטער גדול. לכן מה גמול אשלם לך כי תשוקתי לעשות עמך טובות גדולות? ורוצה אני לעשותך כשר בין השרים.

הודה לו המלמד על טוב לבו, וכך השיבו כי אינו יודע לדבר ולכתוב אף אות בלשון רוסיא ואין יהיה עסקו בין השרים הגדולים? אמר השר: רע, אשר אין ביכולתי לעשות עמך טובות גדולות כאשר עם לבבי, ושאלו: מה עסקך? אמר לו: עסקי הוא במלמדות, לחם צר. אמר לו השר: לא יהיה לך עוד לחם צר, אני נותן לך כעת אלף אדומים ותעשה מזה חנות בביתך ובכל שנה תשיג ממני ג"כ כזאת, כי בערך רוב עושרי דבר קטן הוא.

אח"כ שאלו השר: ומה עסקך בכאן? כי בכאן יש לך מלמדות? אמר לו: לא כן אדוני, עסקי הוא בבית, וסיפר לו עסקו בכאן, ואמר השר: זהו דבר קטן, ותיכף כתב וחתם לו הרשיון ואמר לו: כעת אין צריך לסוע לפטערבורג, כי הרשיון הוא תחת ידי, ואם היה כעת שם, לא היה ביכולתו להשיג שם הרשיון בלעדיי. ונפרדו להם לשלום.

וכאשר בא המלמד לבית הגביר, רצו כולם נגדו לידע מה היה לו שם, ומרוב שמחתו לא היה לו פה להשיבם, עד ששב רוחו בקרבו סיפר להם כל הפלא הנורא והראה להם האלף אדומים ונתן לרבינו את הרשיון, וראו

כמות לבן ללבוש כנהוג, וגער בו רבינו בזה"ל: שוטה, בניי נתונים בצרה גדולה, ואני אלבוש מדא, וכידוע היה מרחק רב בינם לבינו, ולא היה אז דילוג רב, כמו בימינו אלה והוא ראה זאת מרחוק ברוח קדשו.

היה לו לרבינו הדפוס המפורסם בסלאוויטא, והיה מדפיס ספרי קודש ובאותיות של כסף, ובעש"ק אחר טבילת המקוה הגיה הש"ס שהדפיס, ולזאת הש"ס הוא חשוב מאד בעיני הצדיקים.

כשחפץ רבינו לייסד את בית הדפוס שלו, נסע מקודם להרה"ק בעל התניא זיע"א להתייעץ עמו בענין, ואמר לו הרה"ק: עשה והצלחת. ואמר לו רבינו: אבל עדיין מעמדי אינו חזק כל כך שאשלים הענין, כי ההוצאות יעלו לסך רב, ובפרט הרשיון הנצרך ע"ז מהמיניסטער, יעלה ג"כ לסך גדול, ואמר לו הרה"ק: מענין הוצאת הרשיון לא תדאג כלל, אינך צריך ויהי אלקים בעזרו, בעת שתסע למאהלאב תמצא שם מלמד אחד הנקרא ר' ישראל, ותסע עמו לוינא ושם תשיג הרשיון בנקל בלי שום הוצאות כלל.

כאשר בא רבינו למאהלאב וסיפר הענין לאנשי העיר, התפלאו מאד, כי ידוע שוילנא אינו מקום מיניסטעריי כלל, ומה גם שאין בנמצא כלל בביהמ"ד שלהם מלמד ושמו ר' ישראל, עד שחקרו ומצאו שביהמ"ד מה'עולם' מלמד ושמו 'ישראל' והוא אינו יודע לדבר בשום לשון, לבד לשון יהודית, והיה לפלא בעיניהם אם דעת קדשו היה על המלמד הזה, אך חזקה עליהם האמונה, וכשפנו לדבר עם המלמד הנ"ל החל שוחק מהם ואומר: וכי אין מצוי לכם אחר לעשות שחוק כי אם ממני דוקא? כי איני יודע שום לשון, ואיך אדבר עם שרים? וספרו לו כל הענין, שגם בעיניהם הוא פלא, אמר להם המלמד: וממה יתפרנסו בני ביתי אם אשליך עסק המלמדות, ואמרו לו שישלמו לו סך אשר יעלה מעסק המלמדות, ונתרצה להם. ונסע רבינו עם המלמד לוינא לבית הגביר המפורסם ר' מאיר רפאליס וסיפר לו רבינו כל השתלשות הדברים, ונתפלא הגביר מזה ואמר שהוא רחוק משכל אנושי, ואעפ"כ מאמין אני שהדבר יגמר בודאי על צד היותר טוב, וגם רבינו אמר שאין ספק בזה, והמלמד כאשר שמע דברים אלה פנה לצד ושחק, כי היו בעיניו כחשרי דעת. ועת בואם לוינא היה יום ד' והיו שם עד שבת ומתענין אין קול ואין שום מראה כלל, והמלמד ישב כל השבת בעצבון רוח וחשב: מי לי לצרה זו? ויאמר הגביר לרבינו: נלך לטייל על הפלאץ פאראד ונפיג צער המלמד. והלכו שלשתם והלכו על